

ΙΩ. Κ. ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΑΡΗΣ

Το Νεοελληνικό Σπίτι της Χαλκιδίκης από την Τουρκοκρατία μέχρι τα μέσα του Αιώνα μας.

Η Αρχιτεκτονική- ιδιαίτερα του σπιτιού- αποτελεί θεμελιώδη έκφραση της κοινωνικής ζωής ενός τόπου. Η ιστορία της παρακολουθεί και συμπληρώνει την Ιστορία αυτού του τόπου.

Η προσέγγιση του νεοελληνικού σπιτιού της Χαλκιδίκης επιχειρείται μέσα από τον προσδιορισμό του ιστορικού πλαισίου κατά τις διάφορες φάσεις της περιόδου από τα μέσα του 18ου μέχρι τα μέσα του αιώνα μας.

Η Χαλκιδική, από την γεωγραφική της θέση, δεν βρέθηκε κατά την χρονική αυτή περίοδο, πάνω στους μεγάλους οδικούς άξονες διακίνησης των ιδεών και μεταφοράς των προϊόντων της τεχνολογίας, που οδηγούσαν σε καινούργιες πηγές έμπνευσης και οικονομική άνθηση. Το γεγονός ότι εφάπτονταν απλά και μόνο με αυτούς της έδινε την ευχέρεια να επιλέγει και να αφομοιώνει, με αργούς ρυθμούς, τις καινούργιες τάσεις και κατακτήσεις. Αποτέλεσμα ήταν η οικονομική και πνευματική της ανάπτυξη, όπως προκύπτει από την μελέτη των σπιτιών και των μνημείων της, να εξελιχθεί αργά και σταθερά.

Το νεοελληνικό λοιπόν σπίτι της Χαλκιδίκης- από τους σημαντικότερους παράγοντες οργάνωσης του κοινωνικοοικονομικού χώρου της- αποτελεί ζωντανή μαρτυρία για την έδρα την Ιστορία της.

Κατοικίες του 18ου και 19ου αι. στον Παζιάρχη Χαλκίδης.

I.V.E.X. I.M.X.A.	ΠΡΟΤΟ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΙΣΤΟΡΙΟΝ ΙΣΤΟΡΙΑΙ Ή ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΙ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ 7-9 Δεκεμβρίου 1984

Ο Παζιάρχη Χαλκίδης, που πριν το 1928 ονομαζόταν Αόκορη, είναι ένα χωριό κτισμένο στους Ν.Α. πρόποδες του Χολομώντα, με παλιά και παλαιά Ιστορία, άγνωστη όμως στους πολλούς.

Στο ορεινό αυτό χωριό σώζονται κατοικίες, μερικές παλαιοτάτες Χρυσοληπείς, που ανήκουν στο 18ο ή 19ο αιώνα.

Η παλαιότερη είναι η μονόροφη κατοικία του Χ. Δυρτζή, όπου γωνιάμενε και η και έζησε τα παιδικά του χρόνια ο πανεβόνομαχος Ι. Παζιάρης,

κτισμένη το 1776.

Της ίδιας εποχής είναι και η επίσης μονόροφη κατοικία της οικο-

γένειας Κένερη, που τώρα ανήκει στο Χ. Ξάνη, γιατί η οικογένεια Κένερη έκτισε νέο, διόροφο σπίτι γύρω στα 1850 το οποίο και σώζεται. Η μονό-

ροφη όμως κατοικία έχει επιδιορθωθεί πρόσφατα και έχει αλωθεί.

Η διόροφη κατοικία του Εμμ. Παρβών, διαστάσεων 13,8 π.Χ 9,20 π, είναι εξίσου παλιά και ορισμένα τμήματά της δεν έχουν υποστεί κα-

μία αλωίση από τότε που κτίσθηκε.

Παύ παλιά είναι και η διόροφη κατοικία της οικογένειας Γ. Ζέλι- ου, γιατί ο Γ. Ζέλιος, γεννημένος το 1876 έζησε ότε και ο παπός του

το βρήκε κτισμένο.

Το αρχοντικό Μπαμπάκη διαστάσεων 12 π.Χ 11π., κτισμένο πριν το 1850, διατηρείται σε άριστη κατάσταση και κατοικείται.

Η διόροφη κατοικία της οικογένειας Παπαγιάννη, πέτρινα Παπα- χρήςτου, είναι κτισμένη το 1860, κατοικείται και δεν έχει υποστεί πο-

λύς αλωίσεις.

Το αρχοντικό Παπανικολάου, διαστάσεων 12,80π.Χ 11π., είναι κτισμένο την ίδια εποχή και κατοικείται.

Η διόροφη κατοικία του Ι. Καμπανού έχει κτητορική πράξη με το έτος 1876.

Το αρχοντικό του πανεβόνομαχου Ι. Παπαγιάννη έχει κτητορική επιγραφή με το έτος 1888, διατηρείται σε άριστη κατάσταση και κατοικείται.

Χηρσούν και άλλα σπίτια του περασμένου αιώνα, και δίκαια ο Παζιάρχη να μπορούσε να χαρακτηριστεί ζωντανό μνημείο της γαλιής αρχιτεκτονί-

κής της Χαλκίδης.

ΝΩΝ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

Σπίτι στη Βάβδο

Αντικείμενο της εισήγησης αυτής είναι η αναζήτηση ενός πλαισίου έρευνας που θα επιτρέψει τον προσδιορισμό των παραγόντων ανάπτυξης των νεοελληνικών πόλεων.

Μέσα στο γενικό πλαίσιο των κηρύξεων, αναζητώνται υποθέσεις που θα επιτρέψουν την διερεύνηση του φαινομένου της αστικοποίησης.

Στο βαθμό που τόσο η προβληματική της ιστορικής έρευνας όσο και η αντίστοιχη της αστικής έρευνας βρίσκονται σε σημείο που απέχει ακόμα από την διατύπωση γενικά αποδεικτών θέσεων, οι θέσεις που αναπτύσσονται στην εισήγηση αυτή δεν αποτελούν παρά υποθέσεις εργασίας.-

Το θέμα αναφέρεται συγκεκριμένα στη κήρυξη ως έργου τέχνης κτηρίου ιδιοκτησίας Αννέτας Δημητριάδου στη Βάβδο".

ΚΟΡ. ΤΡΑΚΟΣΟΠΟΥΛΟΥ

Συμβολή στη μελέτη των Κολληγιικών της Χαλκιδικής

Τα κολληγόσπιτα ή κολλήγια όπως συνηθίζεται να λέγονται στην Χαλκιδική τα σπίτια των μισθωτών εργασών των μετοχιών (αγροκτημάτων) των Ιερών Μονών του Αγίου Όρους στην Χαλκιδική, βρίσκονται κτισμένα σε πολύ κοντινή σε αυτά περιοχή και αποτελούν σήμερα όπως εξ άλλου και τα υπόλοιπα κτίσματα που συγκροτούσαν ένα μετόχι σημαντικές και πολύτιμες ιστορικές μαρτυρίες.

Το υλικό που θα παρουσιαστεί βασίζεται κύρια σε επιτόπια έρευνα και σε περιγραφές των κατοίκων τριών χωρών της δυτικής περιοχής της Χαλκιδικής (Ν. Φώκεια, Ν. Τρίγλια, Ζωγράφος), που επιλέχθηκαν για τον σκοπό αυτό. Αν λάβουμε υπόψη την μεγάλη καταστροφή που έχουν υποστεί τα μετόχια μέχρι σήμερα - μερικά μάλιστα ολοκληρωτική - τα σπίτια αυτά των κολλήγων είναι από τα ελάχιστα που διασώζονται.

Πριν γίνει ιδιαίτερη αναφορά στα κτίσματα αυτά είναι απαραίτητο να εξετασθεί σε γενικές γραμμές η λειτουργική και κοινωνική οργάνωση των μετοχιών. Η ύπαρξη όμως θα δούμε ομοιογενών κοινωνικών ομάδων ευνόησε την εφαρμογή της συλλογικής διαχείρισης του χώρου - όρος απαραίτητος και ιδιαίτερα εμφανής στην περίπτωση των κολλήγιων του μετοχιού του Ζωγράφου.

ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΠΡΟΒΑΤΑΚΗΣ

Ο Άθως και η Χαλκιδική απο τον 17ο-19ο αιώνα μέσα απο
Χαρακτικά έργα Τέχνης Ελλήνων και ξένων Χαρακτών.

Στα πλαίσια μιας ευρύτερης έρευνας που επιχειρώ για τις χαρτο-
γραφήσεις της Χαλκιδικής και ιδιαίτερα του Άθω αντιμετώπισα μια σειρά
απο δυσεπίλυτα χαρτογραφικά προβλήματα αφού και τα ελάχιστα στοιχεία
αντίστοιχης έρευνας που έχουν δημοσιευθεί είναι σχεδόν λανθασμένα χρονο-
λογικά και χαρτογραφικά και δεν φωτίζουν την όλη προσπάθεια.

Έτσι επιχειρήσα μια πρώτη προσέγγιση στη χαρτογραφία της ευρύτερης
περιοχής της Χαλκιδικής με χρήσιμες και αποκαλυπτικές ταυτίσεις έχοντας
ως βάση τα σχέδια, τις ξυλογραφίες, τις χαλκογραφίες και τις λιθογραφίες
όπως και άλλα έργα τέχνης που βρήκα κατά την έρευνα.

Η έρευνά μου προσθέτει στο θέμα ενδιαφέροντα χαρτογραφικά και τοπο-
νυμικά στοιχεία και βεβαιώνει ότι η επιστημονική έρευνα σε χαλκογραφί-
ες και άλλα έργα τέχνης Ελλήνων και ξένων καλλιτεχνών της περιοχής της
Χαλκιδικής και κυρίως του Άθω, έχει μεγάλες προοπτικές ανάπτυξης οι ο-
ποίες μπορούν να βοηθήσουν στην επίλυση πολλών προβλημάτων που συνδέον-
ται με την έρευνα του παρελθόντος. Τα νέα στοιχεία αυτά κρίνονται απαραί-
τητα για την σφαιρική αντιμετώπιση των παραπάνω προβλημάτων και κυρίως
για την κατανόηση των πολιτιστικών στοιχείων της ζωτικής περιοχής της
Χαλκιδικής και την τεκμηρίωση ιστορικών ή αφηγηματικών θεμάτων που
περιέχουν τα επί μέρους έργα. Αντίστροφα η υποβάθμιση των στοιχείων αυ-
τών οδηγεί συχνά τις έρευνες & μελέτες σε λανθασμένα ή μη ολοκληρωμένα
συμπεράσματα.

Ιδιαίτερα ο Άθως αγαπήθηκε πολύ απο ποικιλώνυμους καλλιτέχνες γεγο-
νός που βεβαιώνει ότι αποτελούσε και εξακολουθεί να αποτελεί το κυριώτε-
ρο πολιτιστικό κέντρο του νεώτερου ελληνισμού και ορθώνεται σαν σύμβολο
και πρόμαχος της ακραιφνούς ελληνικής, θεολογικής και φιλοσοφικής σκέ-
ψης.

Με βάση τέλος τη γνώση και την εντύπωση οι παραπάνω καλλιτέχνες
κατόρθωσαν με τα έργα τους την ψυχολογική μεταφορά των θεατών στον πλού-
σια εικονιζόμενο χώρο και γι' αυτό παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον για κά-
θε επιστήμονα ερευνητή και ιδιαίτερα για κάθε μύστη των εικαστικών ή
διακοσμητικών τεχνών.

ΓΕΡ. Ν. ΜΥΛΩΝΑ

Περίληψη της ανακοίνωσης

"Το τοπίο της Χαλκιδικής στους ζωγράφους
Γιώργο Παραλή και Φώνη Ζογλοπίτη".

Η διαπραγμάτευση του θέματος γίνεται με την σειρά που ακολουθεί:

- Α. Συνοπτική αναδρομή στην ελληνική τοπιογραφία του 19ου αι. και των αρχών του 20ου μέχρι την χρονική περίοδο της μαθητείας στη Σχολή Καλών Τεχνών του ζωγράφου Γιώργου Παραλή.
- Β. Παράθεση των τρόπων αντιμετώπισης του τοπίου της Χαλκιδικής από τους ζωγράφους Γ. Παραλή (α) και Φώνη Ζογλοπίτη (β). Κατάταξη της δουλειάς τους σε χρονικές περιόδους και παρουσίαση χαρακτηριστικών έργων τους.
- Γ. Βασικός σκοπός της ανακοίνωσης είναι η αντιπαράθεση του έργου δύο ζωγράφων οι οποίοι εμπνεύστηκαν από τον ίδιο τόπο και τον παρουσίασαν τελείως διαφορετικά ο ένας από τον άλλον.